

2001./36. - **Paradigma-visszaváltás a mezőgazdaságban**

Sertések, marhák, juhok tetemeinek ezreivel táplált halotti máglyák ontották a sűrű fekete füstöt Anglia-szerte az elmúlt hónapokban. Február 27-én Essexben egy vágóhídi rutinvizsgálatnál 27 fertőzött sertést fedeztek fel. Másnap már öt mérföldes karantént jelöltek ki. A fertőzött farmokra idegeneknek tilos a belépés. A vidéki települések kísértetvárosokhoz hasonlítottak, a farmerek otthon tétlenkedtek, és a legsötétebb gondolatokat forgatták a fejükben. A feszültség szinte tapintható volt. A londoni állatkertbe csak fertőtlenítés után lehetett bemenni, és a királyi szarvaskertet is szigorúan védik.

A hatvanas években megszokott dolog volt, hogy állami gazdasági vagy téeszmajorba csak fertőtlenítés után léphetett be a látogató. A gondos gazda ezt a jó szokását azóta is megtartotta. Az ördög nem alszik. Újabban az utasnak már a határállomásokon alá kell vetnie magát a dezinficiálásnak. A kórt az állatok nemcsak egymástól kapják meg, hanem a levegőben is terjed. A fertőzést átviheti a beteg állattal kapcsolatba kerülő ember közvetlenül, de közvetve is, ha a fertőzött állat széklet-, vizelet- vagy nyálmaradványát ember, kutya, élősködő illetve jármű vagy más eszköz juttatja az egészséges egyedekhez. Ha a tenyésztők hirtelen halált, korai ellést, sántulást, étvágytalanságot tapasztalnak, e) kell különíteni az állatokat. A beteg sertés körmén lévő egyetlen hólyag százmilliónyi fertőző vírusadagot tartalmaz. A rendelkezésre álló oltóanyag nem jelent megoldást, és a beoltott állatok húsát a legtöbb ország kitiltotta.

A gazdák bejelentési kötelezettséggel is tartoznak, és a brit szakminisztérium honlapján név és cím szerint feltüntetik a fertőzött gazdaságot. Az ország térképén vöröslenek a közép- és dél-nyugat angliai fertőzött területek. Április első felében naponta átlag 60 ezer, a hónap végén már csak 20 ezer állatot vágtak le. Eddig 332 ezer juh, 152 ezer sertés és 20 ezer marha esett áldozatul. Az 1967-es járványkor több mint 400 ezer állatot égettek el. A lakosság sok helyütt tiltakozik az égetés ellen, az oltást meg a gazdák utasítják el, mert az oltott állatokat nehéz értékesíteni, s a biológiai következmények sem tisztázottak. (A Tesco-lánc viszont garantálta az oltott tehének tejének átvételét.)

A brit egészségügyi hatóság április 23-án bejelentette, hogy a száj- és körömfájás emberi változatának tünetei - ugyanazok, mint az állatokon: láz, levertség, göbök a szájon és a lábon - jelentkeztek egy bölőren az észak-angliai Cumbriában. Ha az egészségügyiek gyanúja igazolódik, ez lesz az ország történetében feljegyzett második száj- és körömfájásos megbetegedés emberen. A közlemény szerint a férfi a járvány kezdete óta részt vett az állatok kényszervágásában, az ország legfertőzöttebb körzetében. A szakemberek hangsúlyozzák, hogy a betegség nem ragályos sem emberre, sem állatra. Az egyetlen korábbi száj- és körömfájásos megbetegedést emberen az 1967-es járvány idején regisztrálták. A beteg gyorsan, minden visszamaradó következmény nélkül felépült.

Március elején napi húsz, a hónap közepén ötven, április végén már csak tíz esetet jelentettek. Az angol szakminisztérium honlapja szerint május 4-én 19 óráig 4 új megbetegedést regisztráltak. Összesen 1557 esetet jegyeztek föl. Az angolok augusztus végére ígérték, hogy véget vetnek a fertőzésnek, de Tony Blair a minap bejelentette a száj- és körömfájásjárvány végét. Neki sietős volt. mert június 7-ére kiírta az előrehozott választásokat. Hazánkban eddig nem jelentettek megbetegedést.

Terjed a rettegés

A New York-i Long Islandtól északra van egy szigorúan elzárt széljárta sziget. Itt működik az USA állatkísérleti telepe, ahova a személyzetén kívül szinte senki nem léphet be. ahol a technológiai biztonságra évi 11 millió dollárt fordítanak, ami a fejlesztési költségek tízszerese. Itt 1954 óta kutatják a száj- és körömfájás oltóanyagát, és a tudósok szerint még jó néhány évig eltart, amíg megtalálják a megoldást. A kutatók borúlátóak, lelki szemeikkel már látják, amint a kór ledönti Amerika sok ezer állatát.

A vámosok riadókészültségben vannak, de a szűrőpróbaszerű ellenőrzések során Miami repülőterén egyetlen nap alatt majd egy mázsányi húskészítményt foglaltak le. Máshol szalámmal, kolbásszal, fél disznóval tömött bőröndöt koboztak el. A kutatók tudják, hogy valahol egy tájékozatlan turista magával hoz majd egy rúd fertőzött szalámit és ezzel hiábavalóvá válik minden elővigyázatosságuk.

Calaisban és a Csalagútnál fertőtlenítik a Szigetországból érkező kocsikat, Portugáliában pedig udvariasan felszólítják az angol turistákat, hogy vessék le cipőjüket a fertőtlenítéshez.

Amint a kór híre kipattant. Franciaországban azonnal levágták az összes angol származású bárányt. Az angolok sertés- és juhexportjának 45 százaléka francia, 25 a holland, 12,5 az olasz, 7 százaléka pedig a német piacra irányult. A járvány nem tiszteli a határokat: Argentínában 300 ezer állatot irtottak ki. A terjedés megállításáról eltérőek a vélemények. Az optimistákat igazolja, hogy Hollandiában és Németországban sikerült lokalizálni a kórt. A világ óvatos, és feszülten figyel, a kór és a pánik pedig terjed. Szaúd-Arábiában több mint kétezer esetet jelentettek.

Alig érintette meg Thaiföldet a BSE, kitört a pánik: kiderült, importáltak a fertőzött állati tápból. Ráadásul egy orvos bejelentette, hogy két bangkoki betegen az agyvelőbántalom tüneteit fedezték föl. Bár a közleményt visszavonták, már késő volt. A rettegés terjed. A thai farmer bűnbakká vált, aggódó telefonálók ostromolják a hivatalokat, és a marhahúsfogyasztás visszaesett. Az egyik angol nyelvű lap a hivatalos szerveket hanyagsággal vádolta. Bár betiltották az importtakarmányt, de lehet, hogy későn - mondta a bangkoki egyetem állatorvosa. Ráadásul az élelmiszer-ellenőrző hatóság bejelentette, hogy nagy kockázatú állati tápot csempészték az országba. Az elmúlt hónapban már 13 európai országból volt tilos a marhahús importja. Az üzletekből pedig el kell távolítani a marhahúskészítményeket. Februárban a hatóság nyomozói lecsaptak egy élelmiszeráruház-láncra, és angol gyártmányú marhahúsleves-kivonatot koboztak el.

Februárban Malajzia megtiltotta a thai marhahús bevitelét. Vietnam ugyanekkor minden EU-országból származó tej szállítmányról mentességi igazolást kér. Japán és Kína betiltotta a marha- és juh szövetből készített kollagén-tartalmú kozmetikai cikkek gyártását. A szigorú (egészségügyi) rendszabályairól híres Szingapúr betiltotta a marhahús és az 1996 óta gyártott húskészítmények importját, hivatkozva a BSE és annak emberi változata közötti összefüggésre.

Gigafarmok

A múlt év végén a Kaposvári Egyetemen egész napos szimpózium foglalkozott a mezőgazdaság globalizációs folyamataival. Megdőböntő adatok hangzottak el. Az Ausztráliába, Észak- és Dél-Amerikába települő giga-farmok kisebb országnyi területen rendezkednek be, ahol milliószámra tenyésztik - tenyésztik?, inkább gyártják - a szarvasmarhát, disznót, csirkét, miegyebet. Ezeknek az iparszerű termelést folytató fehérjegyáraknak egyetlen

célja az (önköltségcsökkentés, majd az árak leszorításával a riválisok kiszorítása a piacról. Ezt átlátva, az USA kellő érdekérvényesítő képességgel bíró farmerei egyes államokban nyomást gyakoroltak, és kormányukkal tiltó rendelkezéseket léptettek életbe. Ennek ellenére a terjeszkedést Európában sem lehet megállítani: Németországban júniusban adják át az első komputerizált tehenészetet. Horn Péter rektor szerint a kormányok nincsenek fölkészülve a transznacionális vállalatbirodalmak kezelésére. Egyedül Dániában érvényesítenek kőkemény előírásokat, és a 7000 farmer kizárólag az integrált takarmányrendszeren keresztül juthat ellenőrzött táphoz. E tekintetben a dán állattenyésztés egyetlen vállalként működik. Ezzel szemben a brit liberalizmus teret enged a farmerek individualizmusának, és saját belátásuk szerint vásárolhatnak takarmányt. Jellemző - állítja Tekes doktor -, hogy a járvány kitörése után két hónappal állították le a nyersmoslék etetését.

Szabotázs és korrupció

Ezek az állattenyésztő birodalmak a legkorszerűbb - szinte még a szakma előtt is ismeretlen - hatékonyságnövelő technológiával működnek. Az állatok saját csipjeikkel vezérlik a folyamatokat. Ha a tőgyük kezd telni, a kellemetlen, feszítő érzést megszüntetendő, maguk mennek oda a fejőrobothoz, és könnyítenek magukon. A naponta többször, igény szerint kifejt, stresszmentes tehenek évente 1000 literrel több tejet adnak, mert boldogabbak. A fejés előtti fertőtlenítő tőgymosást nyilván megoldották, de vajon hol adható el ez a töméntelen mennyiségű tej? Nyilván por alakban átutazik Európába, ahol a gyanútlan fogyasztó vízzel hígítva áron alul kapja a bevásárlóközpontokban.

Ez a - talán a sci-fikben megfogalmazott - jelenség több gondot is fölvet. Nem köztudott, hogy a világ 100 legnagyobb vállalata között számos agrárcég is található. A baromfiágazat döntő többsége a gyógyszeripar tulajdonában van. De befektetőként jelen van a British Petrol és a Shell is. Nemcsak a tőke bizonytalan eredete nem vizsgálható egy idő után, de az ilyen nagyságrendű megavállalat a társadalmi és a szakigazgatási kontroll alól is könnyen kibújhat. Elképzelhető, hogy milyen anyagi és technikai eszközrendszer áll készenlétben például arra, hogy adott esetben egy váratlan állategészségügyi ellenőrzést kivédjenek, elszabotáljanak, korrumpáljanak, amennyiben az érdekeik úgy kívánják. Sajtójelentések szerint Angliába Kínából csempészett hússal hurcolták be a száj és körömfájást, de a szándékosság sem kizárt, mert tudni vélik, hogy elloptak egy vírust tartalmazó laboratóriumi üvegcsét. Az már csak „mellékes” körülmény, hogy az ekkora telepek okozta környezeti kockázatok szinte kezelhetetlenek. Amikor az USA élelmiszer-ellenőrző hatósága szigorításokat vezetett be, az ipari-farmlobbi azonnal tiltakozott. Úgy tűnik, a tőke mozgásának, a méretek növekedésének a hagyományos ésszerűség - a haszonelvűség -és a - nemzetközi - jog egyelőre nem tud határt szabni. A szakértők egy része szerint a zárt, komputerizált technológiájú, integrált rendszerű gigáké a jövő, mert ott az emberi hibák is kiszűrhetők. A kisgazdaságban viszont kisebb a hibalehetőség, a munkával való azonosulás magas foka miatt is.

A tudományos alapokon nyugvó technológia ellenére egyes szakértők szerint a széltől, időjárástól nem lehet függetleníteni a telepeket. Itthon például egy a herpeszvírustól már mentesített gazdaságot fertőzött újra a szél segítségével terjedő kór.

A pénznyelő agrárium

Az Angliából kiinduló dögvészek csak a felszínét jelentik az európai mezőgazdaság súlyos gondjainak. Az elmúlt öt évben az angliai farmok bevételei 75 százalékkal estek vissza. (Tavaly 25 százalékkal.) Két év alatt a 150 ezer farmer egyharmada hagyott fel a gazdálkodással, a gazdák gyermekei kételkedve kérdezik, van-e jövője a farmoknak. A farmerek átlagéletkora 57 év. Nemcsak a járványokat okolják, közellenség lett az exportrontó erős font, a magas üzemanyag- és mű-trágyaár. És nem utolsósorban Tony Blaire vidékellenesnek - „townie” - tartott politikája. A véleményeket vajon megváltoztatja-e a kormány beígért 168 millió fontos kompenzációja? A munkáspártiak viszont a majd két évtizedes konzervatív kormányzást vádolják azzal, hogy farmerbarát jogszabályaikkal enyhítették a higiéniai előírásokat. A közgazdászok viszont a határtalan haszonelvőséget bírálják. Szerintük ennek köszönhető, hogy a brit mezőgazdaság drámaian összezsugorodott: 1951-ben még 327 ezer farmer gazdálkodott, ma már csak mintegy 100 ezer. A múlt században a munkaképes lakosság egynegyede élt a mezőgazdaságból, ma csupán egy százaléka. Az agrárium ma a GDP 1,3 százalékát produkálja, nem egészen annyit, mint a csomagolt szendvicseket gyártók. A londoni tőzsdén az agráript legutóbb már nem jegyezték. Borúlátók szerint a brit földet lassanként csak szent elhivatottságból dolgozó megszállottak művelik, akiket nemsokára idegenforgalmi látványossággént mutogatnak. A BBC eközben sugározza a világ leghosszabb folytatásos rádiójátékát egy farm lakóiról, s egy szappanopera hetenként több millió tévénezőt vonz a képernyő elé hasonló történettel. Nosztalgiáznak.

1962 óta irányítja az EU az agrárbüdzsét. A Közös Agrárpolitika (KAP) a teljes költségvetés felét, 42,8 milliárd eurót nyel el. A közelmúltban ülészetek Brüsszelben az agrárminiszterek, és Franz Fischler agrárbiztos hétpontos javaslatcsomagot terjesztett elő. Többek között javasolta a kevésbé intenzív gazdaságok támogatását, és szigorúbb környezetvédelmi ellenőrzést kért. A marhahústermelők mennyiségi kereteit csökkentik, de a választékot növelik. A franciák viszont megfúrták azt a javaslatát, hogy 2002-ben vizsgálják felül a KAP-ot. így ez halasztást szenved 2006-ig, az új tagok felvételéig. Ez a vita ugyanis érzékenyen érintené Európa szívét. Márpedig, ha a franciák és a németek nem értenek egyet e téren, akkor az EU krízishelyzetbe kerül. A mezőgazdaság ugyanis az unió gerince. A krízisnél még mindig jobb, ha enyhítenek a támogatási előírásokon, és növelik az összegeket. Kérdés, hogy honnan lesz rá pénz, s az unió kiállja-e majd a várható viharokat?

Az 1957 márciusában aláírt Római Szerződés előtt minden ország saját stratégia alapján támogatta a gazdálkodókat. Ez általában importvámokat jelentett. A franciáknak viszont elsősorban az volt az érdekük, hogy bejussanak mások piacára. Ez a szerződés nem írta le a KAP működését, csak a szabályozási eljárást rögzítette. A KAP legfőbb célkitűzései között ezek olvashatók: „a mezőgazdasági termelékenység növelése a műszaki fejlődés előmozdításával, a mezőgazdasági termelés racionális fejlesztésének biztosításával és a termelési tényezők T-elsősorban a munkaerő - optimális hasznosításával; méltányos, megfelelő életszínvonal biztosítása a mezőgazdaságban dolgozók jövedelmének növelésével; a piacok stabilizálása; az ellátás biztosítása; a fogyasztók reális áron jussanak hozzá a szükséges termékekhez ”. Gondolom, érthető, hogy Fischler úr a - csak a torka véres - KAP-konceptió átdolgozását javasolta. A KAP alapelvei egyébként jók: egységes piac, kereskedelmi korlátozások nélkül; közösségi előnyök a külső országok áruival szemben; pénzügyi szolidaritás: a KAP kiadásait közös alaptól fedezik.

Ettől kezdve a dolog annyira bonyolulttá válik, hogy szakember legyen a talpán, aki eligazodik a közvetlen- és ártámogatások dzsungelében. A termelőket elsősorban azáltal támogatják, hogy felvásárlási árminimumot szabnak meg. Az unió határain viszont minimumár-akadályokat

állítanak fel. Az exportra termelőket pedig intervencióval támogatják. 1996 óta minden tagállam jelenti a brüsszeli központnak a saját húsárait, s ezekből kiszámítják az EU-ban érvényes heti referenciaárat,

A piaci támogatás mellett Rómában még a strukturális politikát - vagyis az elmaradott térségek, a kedvezőtlen adottságú vidékek támogatását - is fontosnak tekintették. A piacokért az EU garanciaosztálya, az utóbbiért az orientációs osztály felel. A garantálóknak az érdekérvényesítés jobban sikerült. A garanciások az EU-programok összes költségeinek felét „lenyúlják”. Ez persze nem maradhatott titokban, s a világ más tájainak farmerei tiltakoztak a protekció ellen. Nyolcéves tárgyalássorozat után 1994-ben kötötték meg Uruguayban a Mezőgazdasági Megállapodást, melynek lényege a támogatások mérséklése. Ennek hatására az EU-ban a garanciások költségnövekedését a közösség bruttó terméknövekedésének háromnegyedében maximálták. Érdekes, hogy a tej és a marhahús a termelési értéknek közel egyharmadát teszi ki, de a támogatásokból csak 18 százalékban részesül ez a szektor. 1996, a BSE óta növelték a hústermelők támogatását, a piac összeomlása miatt prémiumokat vezettek be, de a farmerek azóta is tönkremennek Angliában. És ez eddig senkinek nem tűnt fel. De Fischlert most is megvétőzták a franciák. A KAP-változtatást elsősorban a növekvő termelékenység, a túltermelés és a költségek növekedése teszi szükségessé - a közgazdászok szerint. A zöldek, a szociológusok, az antropológusok és a gondolkodók szerint az egész struktúrát és a szemléletet kell megváltoztatni. Gyökeresen.

Egészséges biodivat

Amikor a '80-as években beindultak az első német biofarmok, megmosolyogták az úttörőket. Ma az ő termékeik a legkeresettebbek, és kitartásukkal szinte sztárokká váltak. 1991 óta az EU-ban rendelet írja elő a biotermékek előállítási technikáit. A németek 82 százaléka támogatja az iparszerű mezőgazdaság leállítását, és 70 százalékuk a jövőben többet akar áldozni a biotermékekre. A német miniszter asszony bejelentette, hogy szigorítják a farmok ellenőrzését, és támogatják a biotermelésre áttérőket. A keresletnövekedés miatt ebben az évben várhatóan 3000 farmer tér út a biogazdálkodásra. Közöttük egyre több a fiatal. A cél az, hogy 2010-re a biotermékek aránya 2,5 százalékról 20-ra emelkedjék. Olaszország ugyanekkor már 25 százaléknál akar járni. Franciaországban az elmúlt évben 30 százalékkal nőtt a bioélelmiszerek forgalma. A Hohenheimi Egyetem élelméztudományi szakértője szerint először fordult elő a politikában, hogy nem a farmerlobbi, hanem a fogyasztók befolyása érvényesült. A környezetvédők azzal vádolják a farmereket, hogy a vegyszerekkel a természet szerepét minimalizálták, ugyanakkor az élelmiszer-biztonságot is csökkentették. Dánia és Hollandia már a '80-as évek közepétől bevezette a farmerek szigorú környezetvédelmi ellenőrzését. Az EU-ban betiltottak néhány növényvédő szert, és 1991 -ben kiadták a nitrátirányelvet a vízszennyezés csökkentésére. Sokat várnak az érzékeny zónák kijelölésétől és az önkéntesen vállalható jó mezőgazdasági gyakorlat kódexétől. Ha ez utóbbi egy fokkal jobb lesz, mint a szocialista brigádmozgalom, akkor már nyertünk vele.

Sokan állítják, hogy Európa fél a gigáktól, ugyanakkor a járványokról szóló beszámolók megtépázták a kis farmok mítoszát. Ennek ellenére az EU-filozófia nem megalomán, hanem a kicsik sajátos kultúrájának és sokszínűségének megőrzését támogatja, hogy túléljék az amerikai agrogigászok támadását. Ez pedig nekünk kedvez.

A járványok okozta pánik majd enyhül, és megtanulunk együtt élni egy társadalmilag elfogadható kockázattal. Ugyanakkor a biotermelés étosza remélhetően terjed, nem függetlenül környezetünk, bolygónk védelmétől.

Búzabomba

1950 táján, a nagy padláslesöprések idején lehetett. Nagyanyámék szérűskertjének végében volt a vásártér, gyerekeknek játszótér. Egyik reggel arra figyelmeztünk, hogy nagy huppogás hallatszik. A felnőttek suttogva megtiltották, de csak meglestük, mi történik. Hatalmas ponyvákön cséphadaróval verték ki a szemet a gabona kalászaiból. Mint száz évvel azelőtt. Csak jóval később tudtam meg, hogy a falu kuláknak bélyegzett gazdáit alázták meg ily módon. Pár nap múlva a mi udvarunkba beállhatott a pöfögő Hoffher körmöstraktor, a cséplőgép és az elevátor társaságában.

1998-ban robbant a búzabomba. Abban az évben 1 millió 752 ezer hektáron termett gabona (búza, rozs, őszi, és tavaszi árpa, triticalé, zab), ami 7 millió tonna termést jelentett. A búza jó termést adott, hektáronként átlag 4,2 tonnát, amiből 5 millió tonna kenyérgabonát szállíthattak a magtárakba. Állami felvásárlással sikerült a túlkínálatot levezetni, és az export is megindulhatott, annak ellenére, hogy egyes országok védővámokat emeltek. A minisztérium szakértője szerint a gabonaágazatot a növénytermesztés és az állattenyésztés összhangjának megteremtése stabilizálhatja. Reméljük.

Visszaváltás

Az európai mezőgazdasági szakértők pontosan tudják, hogy a magyar vásárlók az alacsony savtartalmú, édes paradicsomot választják a piacon. Ez a fajta viszont a németeknek eladhatatlan. A piac ismerete tehát elengedhetetlen feltétele a céltudatos termelésnek és a sikeres exportnak.

Még napjainkban is tartják magukat azok a megtévesztő összehasonlításra alapuló vélemények, hogy lám, Nyugat-Európában és főleg az Amerikai Egyesült Államokban a munkaképes lakosságnak csak milyen csekély hányada él a mezőgazdaságból. Ha az évezredes hagyományokat nem is illő fölemlegetni, a földrajzi adottságokat nem hagyhatjuk figyelmen kívül. Hogy az ötvenes, majd a hatvanas évek magyar társadalmát megrázó migráció, a falusi népesség városba áramlása ne ismétlődje meg, a mezőgazdasági ágazat foglalkoztatási képességét még sokáig fönnt kell tartani. Akárcsak az unió agráripári országaiban. Ez érdeke nemcsak hazánknak, hanem az EU-nak is, hacsak nem akar még több gazdasági menekültet integrálni a csatlakozásunkkor.

A mezőgazdaság eltartó képességének növeléséhez nem csupán a tőkehiányon kell változtatni, hanem a gazdálkodók szakmai fölkészültségén is javítani kell. A korábbi nagyüzemi struktúrában az agrárértelmiség eloszlása is kedvezőbb volt, hiszen a téeszék és állami gazdaságok specialistákat is alkalmazhattak, míg a mai (új) gazdák egy része még/már a hagyományos mezőgazdasági művelést sem ismeri. Nemcsak a naprakész piaci-közzgazdasági tudnivalókat nem birtokolja, hanem az igazán korszerű ember- és környezetbarát technológiákat sem tanulta.

Nem lehetünk idealisták, hogy majd jobb belátásra jutnak a gigatenyésztők, és lemondanak az extraprofitról (olcsó terület, olcsó takarmány, olcsó munkaerő), vagy talán a (tömeg)vásárló majd a drágább háztáji terméket választja. A tudatformálás lassan megtérülő és nehézkes befektetés (az oktatásba). Németh László már 1934-ben a többtermelés helyett a többbeteltartást, a racionalizálás helyett a gazdaság humanizálását hangsúlyozta. A téeszésítés kényszere egyéni és családi tragédiák sorát hozta. A rendszerváltozás ismét szétszilálta mezőgazdaságunkat. Az igazi alternatíva a jól szervezett, emberléptékű családi gazdaság, amely mögött értékesítési szövetkezet áll. Ahogy azt Németh László is felvázolta. Az EU is szívesebben fogad egy speciális kínálattal jelentkező mezőgazdaságot, mint tömegtermeléssel

A kotlós dicsérete - 2 (Demokrata)

Írta: Adminisztrátor

2010. szeptember 28. kedd -

fenyegető konkurenst. Látható, hogy a dolog nem játék, vérre megy, egyelőre csak a sertések és marhák vérére. Nagy pénzek forognak kockán, ezért a tőke hajlandó kockáztatni, erkölcsöt és életet egyaránt. Politikusok belebukhatnak a mezőgazdasági ügyekbe, de az sem mellékes, hogy milyen az a bizonyos betevő falat. A száj- és körömfájásjárvány már a második tragikus figyelmeztetés, hogy szakítsunk a dehumanizált mezőgazdasággal, állattenyésztéssel. Paradigmavisszaváltást kell megvalósítanunk, amíg nem késő. Térjünk vissza az emberléptékű, áttekinthető, ellenőrizhető gazdaságokhoz! Ahol megsimogatják és megdicsérik a kotlóst. Mindez nem nosztalgia. A kor figyelmeztető követelménye. **Zétényi Zoltán**